

091. Bijbelstudie over de FARAO NANGA AVIMELECH - FAR'O V'AVIMELECH

פרעו ואבימלך

Als inleiding tot deze Bijbelstudie lezen we drie passages uit het leven van Av'raham [Abraham] en Sara en hun zoon Yitz'chaq [Isaak] en zijn vrouw Riv'qa [Rebekka], want degenen onder ons die trouw het wekelijkse Joodse leesrooster volgen, in het Hebreeuws פרשת השבוע Parashat haSh'vua genaamd, zullen wel ongetwijfeld opgemerkt hebben dat deze drie passages in de najaarslezingen uit het boek בראשית B'reshit [Genesis] op het eerste gezicht verdacht veel op elkaar lijken, althans als men ze volgens het rooster afzonderlijk leest. Als we ze echter naast elkaar leggen en met elkaar vergelijken zien we dat het toch wel heel verschillende gebeurtenissen waren. Laten we ze even achter elkaar lezen. De eerste tekst vinden wij in de 2e aliya van de Parasha לך לך Lech Lecha (בראשית B'reshit [Genesis] 12:10-20, in de nieuwe vertaling van de liberale Tanach): *“Eens brak er in het land hongersnood uit. Av'ram [Abram] trok naar Egypte om daar tijdelijk te gaan wonen, want de hongersnood was zeer zwaar. Toen hij op het punt stond Egypte binnen te trekken, zei hij tegen zijn vrouw Sarai: ‘Luister, ik weet heel goed dat jij een mooie vrouw bent. Als de Egyptenaren je zien, zullen ze denken: Dat is zijn vrouw, en dan zullen ze jou in leven laten, maar mij zullen ze doden. Zeg daarom dat je mijn zuster bent, dan kom ik er dankzij jou misschien goed vanaf en loopt mijn leven geen gevaar.’ Inderdaad was Av'ram nog maar nauwelijks in Egypte of de Egyptenaren zagen dat Sarai een bijzonder mooie vrouw was. Ook de officieren van de Farao merkten haar op. Ze vertelden de Farao zo enthousiast over haar dat hij de vrouw naar zijn paleis liet overbrengen. En vanwege haar werd Av'ram door de Farao met geschenken overladen: hij kreeg schapen en geiten, runderen, ezels, slaven en slavinnen, ezelinnen en kamelen. Maar de Eeuwige trof de Farao en zijn hof met zware plagen om wat er gebeurd was met Av'rams vrouw Sarai. Toen ontbood de Farao Av'ram. ‘Wat hebt u mij aangedaan!’ zei hij. ‘Waarom hebt u me niet verteld dat ze uw vrouw is? Waarom hebt u gezegd dat ze uw zuster is? Nu heb ik haar tot vrouw genomen. Hier is uw vrouw weer, neem haar mee en verdwijnt!’ En op bevel van de Farao werd Av'ram, met zijn vrouw en al zijn bezittingen, onder geleide het land uit gebracht.”*

Surinaams: *“Na bakaten di heri Kanaan-kondre kon pina tumsi nanga angri, Av'ram [Abram] go moro na oposei te a doro na Egipti-kondre srefi. We di a kon krosbei na a kondre, Av'ram warskow en wefi Sarai, a taki: Yere now! Te den Egipti-sma si yu, yu no mu taki, yu na mi wefi, ma yu mu taki, yu na mi sisa; bikasi yu de wan moi uma. Sonten te den si yu, den sa wani yu; én efu den sabi, mi na yu man, sonten dem kan kiri mi srefi, nomo fu den kan teki yu sondo trobi. We so esi den doro na Egipti-kondre nomo, Farao, a kownu, yere wanten, taki, so wan moi uma kon na en kondre, én dyonsro a seni teki en, poti en na en oso. So srefi a du Av'ram furu bun fu Sarai ede. Én Av'ram kisi so meni skapu nanga kow nanga asi nanga kameli, nanga furu srafu srefi a kisi tu, man nanga uma. Ma ala di Sarai ben de na Farao oso, Masra Gado kon strafu Farao tranga, nanga en heri famiri, fu Av'ram wefi ede. We so esi Farao kon sabi a lutu fu a strafu, a kari Av'ram kon, a taki: Fa yu kan du mi so? Fu san-edu yu no ben taki gi mi, Sarai na yu wefi? Ma di yu ben taki, en na yu sisa, dati meki mi teki en. We teki yu wefi baka, én go fu yu! We a so Av'ram komopo baka na Egipti-kondre, én Farao gi en wan tu dri suma, fu poti en na pasi, fu no wan ogri mu kisi en nanga en wefi, nanga Lot tu, di ben de nanga en.”*

Hindoestaans: *“Tab jab u des me akál raha, tab Av'ram [Ábram] Egypte des jái lagal pardesi ghat rahe khátin. Aur jab ulog Egypte ke nagic áil, tab u ápan aurat se bolis ki: Sun, ham jánila ki tu ek khubsurat aurat báte. Jab Egypte log toke dekhi, tab boliga: I okar aurat hai, aur koi hamme már dháriga aur toke cor kariga tose biáh kare khátin. Ohi se tu usabse bolihe: Ham okar bahin báti. Tab ham tor káran se bac jábe. Tab jab ulog Egypte me pahucal, tab huwa ke manai log dekhis ki Sarai khubsurat hai. Tab mantri logan rájae se batáis ki: U aurat bahut khubsurat hai. Tab u rája (Egypte des ke rája log 'fárao' boláwal ja hai.) ke mahal me lejáwal gail. Aur rája Av'ram ke ek se ek taufa dewe lagal jaise bhera, gái, gadaha, gadahi, gulám, gulámin aur uth. Baki Sarai to Av'ram ke aurat raha, ohi se Prabhu Adonai rája aur okar mahal wálan ke háni karis. Tab rája Av'ram ke boláike bolis: Tu ka karle hai? Tu káhe ke hamse na bataile hai u tor aurat hai? Káhe ke bolle ki: U hamár bahin hai? Ham oke ápan aurat ghat leili*

hai. Ab le ápan aurat aur hia se ja. Aur rája ekátgo kamkarta se bolis oke, okar aurat aur ulogke sab cij des ke báhar kare ke.” - De tweede tekst vinden wij in de 4e aliya van de Parasha וַיְרֵא Vayera (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 20:1-18, in de nieuwe vertaling van de liberale Tanach):

“Av'raham brak op en trok naar de Negev, waar hij tussen Qadesh en Shur ging wonen. Toen hij een tijdlang in Gerar verbleef, zei hij van zijn vrouw Sara dat ze zijn zuster was. Het gevolg was dat Avimelech [Abimelek], de koning van Gerar, Sara naar zijn paleis liet overbrengen. Maar 's nachts verscheen G'd in een droom aan Avimelech en zei tegen hem: ‘Je bent ten dode opgeschreven omdat je die vrouw naar je paleis hebt gehaald: ze is getrouwd.’ Nu had Avimelech nog niet met haar geslapen. ‘Adonai,’ riep hij uit, ‘wilt u dan mensen doden terwijl ze onschuldig zijn? Hij zei me toch dat ze zijn zuster was? En ook zijzelf heeft gezegd dat hij haar broer is. Ik heb dit gedaan met een zuiver geweten, er treft mij geen enkele blaam.’ G'd antwoordde hem in zijn droom: ‘Ik weet heel goed dat je dit met een zuiver geweten gedaan hebt. Daarom heb ik je er ook van weerhouden tegen Mij te zondigen en heb ik verhinderd dat je haar zou aanraken. Maar geef haar nu terug aan haar man, want hij is een profeet en kan voor je bidden, en dan zul je in leven blijven. Maar geef je haar niet terug, dan zul je onherroepelijk sterven, jij en allen die bij je horen.’ De volgende morgen riep Avimelech in alle vroegte zijn dienaren bij zich en vertelde hun wat er was gebeurd; de schrik sloeg hun om het hart. Hierna liet hij Av'raham bij zich roepen. ‘Wat hebt u ons aangedaan!’ zei hij. ‘Wat heb ik u misdaan dat u mij en mijn rijk schuldig hebt laten worden aan zo'n zwaar vergrijp? U hebt mij op een wel heel ongepaste manier behandeld. Met welke bedoeling hebt u dit gedaan?’ Av'raham antwoordde: ‘Ik dacht: Misschien heeft men in deze streken geen ontzag voor G'd en zullen ze me doden om mijn vrouw. Bovendien, ze is werkelijk mijn zuster: ze is de dochter van mijn vader. Ze is alleen niet de dochter van mijn moeder, en zo kon ze mijn vrouw worden. Toen G'd mij ver van mijn verwanten liet rondzwerven, zei ik dan ook tegen haar: “Bewijs me dat ik op je kan rekenen en zeg overal waar we komen dat ik je broer ben.”’ Toen schonk Avimelech schapen en geiten, runderen, slaven en slavinnen aan Av'raham, en ook gaf hij hem zijn vrouw Sara terug. ‘Mijn land ligt voor u open,’ zei hij, ‘u kunt gaan wonen waar u maar wilt.’ En tegen Sara zei hij: ‘Ik geef uw broer duizend sheqel zilver, in de hoop dat allen in uw omgeving dan bereid zullen zijn de ogen te sluiten voor wat u is overkomen; uw eer blijft volledig bewaard.’ Toen bad Av'raham tot G'd, en G'd genas Avimelech en zijn vrouw en bijvrouwen, zodat ze weer kinderen konden krijgen; de Eeuwige had namelijk bij alle vrouwen in Avimelechs paleis de moederschoot gesloten om wat er gebeurd was met Av'rahams vrouw Sara.”

Surinaams: “So langa leki Lot ben de na Sodom, Av'raham ben libi na Mamre, dape Masra nanga den tu Engel ben kon luku en; ma na bakaten di Sodom-kondre nanga Gomorra ben kon sungu so krin-krin na ini a faya-alen, dati meki a no ben bun na Av'raham moro, fu libi so krosbei na den kondre sei, a froisi go libi na wan tra kondre, disi den kari Gerar. We na dape a ben kon na a srefi ferleigi agen fu en wefi Sara ede, so leki asani ben pasa en wantron kaba na Egipti-kondre. Bikasi di a ben frede den heiden-suma, fu dat ede a taki gi den, Sara na en sisa, én dati ben meki kownu Avimelech [Abimelek] seni teki Sara, poti na en oso. Ma Masra Gado srefi kon taki nanga Avimelech na dren, A taki: a uma na wan tra suma wefi; seni en go baka gi Av'raham wanten; bikasi Av'raham na wan profeti, en sa poti wan begi gi yu, fu yu no mu dede fu a uma ede. Bikasi di yu ben du dati leki wan sma disi no ben sabi moro betre, a fu dat ede Mi ben meki yu kon siki, fu yu no ben kan go na Sara, ma efu yu no seni en go baka, a dede yu musu dede, yu nanga ala yu famiri. We dei-broko mamanten Avimelech opo fruku-fruku, a kari ala gran-masra fu en kondre kon makandra, a ferteri den a heri tori, én dati meki den alamala kon frede fu tru. Na baka Avimelech kari Av'raham srefi kon na en, a gi en pir'ai fu dati, disi a ben taki, Sara na en sisa, a taki, dati no ben fiti Av'raham so, bikasi pikin-moro kownu srefi nanga en heri kondre ben kan kon na wan bigi onkoloku fu dati. Av'raham taki: We di mi ben frede, den suma fu disi kondre no sabi Gado, sonten den kan kiri mi fu mi wefi hede, na fu dat ede mi ben begi en, meki a taki, en na mi sisa; bikasi a de mi sisa tru-tru, wi de fu wan famiri. We Avimelech teki Sara, a gi en baka na Av'raham; so srefi a gi en furu skapu nanga kow, nanga so meni srafu, man nanga uma, ala na fu presenti. Ma Av'raham begi Gado gi Avimelech, fu a kon bun baka, én Gado kon yepi kownu nanga en wefi nanga ala den uma fu kownu oso, fu den kan meki pikin baka; bikasi so langa Sara ben de na kownu oso, Gado ben strafu den, fu den no ben kan meki pikin.”

Hindoestaans: “Ekare bád Av'raham [Ábráham] dachin kait jáike pardesi ghat Gerar des me Kádes aur Sur maidán ke bic me rahe lagal. Huwa par u bolis ki Sara okar bahin hai. Tab huwa ke rája Avimelech [Ábimelek] Sara ke ápan lage bolwáis. Tab rát ke Parmeswar ekgo

sapana me ose bolis: Tu ek bihauti aurat ápan lage bolwaile hai, ohi se tor ján khatara me hai. Baki Avimelech Sara sanghe abbe na sutal raha. Tab u bolis: Prabhu ji, áp be-kasuri logan ke thoro marihe? Av'raham to hamse batáis hai ki aurat okar bahin hai aur Sara i bát sabut deis hai. Ham bina jáne i kám karli hai aur ham tanko na mángat rahili ose kharábi kare. Tab Parmeswar bolis: Ham jánila, ohi se ham toke ápan áge páp na karan deile hai aur tu oke na chui paile hai. Bolis: Tu aurat ke lautár de. Okar ádmi hamár ek sanesia hai aur u tore khátin prátna kariga, tab tu bac jaihe. Baki jab tu aise na karihe, tab tu aur tor ghar wálan mar jáiga. Sabere sabere rája ápan kamkartan ke bolwáike aur sab kuch batáis. Tab usab bahut cauk gail. Tab u Av'raham ke bolwáis aur puchis: Tu káhe ke aise karle hai? Ham toke thoro kuch bigarli hai? Tu káhe ke mánge hai hamse aur hamár janta log se páp karwáwe? Tu karle hai jaun na cáhi howe ke. Tu káhe ke i kám karle hai? Tab Av'raham bolis: Ham socli ki sáit hia ke manai log Parmeswar ke na máne hai. Ham derát rahili ki usab hamme már dhárat hamár aurat ke apanáwe khátin. U bhi sacce ke hamár bahin hai. Okar aur hamár báp ek raha, baki hamlogke dui mái raha. Aur hamlog apane me biáh karli hai. Jab Parmeswar hamme palwár me se alag boláike i jagaha se u jagaha legail, tab ham ápan aurat se bolli: Jab tu hamme cáhe hai, tab jáha hamlog jáila, huwa bolihe ki ham tor bhái báti. Tab Avimelech Av'raham ke bhera, gái, gulám aur gulámi log ke deis, aur okar aurat ke lautáris. U Av'raham se bolis: Áp hamár des me jáha máng, táha rahi sake hai. Aur u Sara se bolis: Ham tor bhái ke ek hajár cáni ke paisa bharila dekháwe khát ki tu be-kasuri báte. Tab tor manai log toke ekdam barka mániga. Aisane i bát hamár liye thik hoi gail hai. Jab se Avimelech Av'raham ke aurat ke apanáis raha, tab se Prabhu Adonai oke, okar aurat aur sab dusar mahal me ke aurat log ke aisan karis raha ki usabke larkan na hoi sakat. Tab Av'raham ulog khátin prátna karis aur Parmeswar sabhanke accha kar deis." - De derde tekst vinden wij in de 2e aliya van de Parasha תולדות Tol'dot (בראשית B'reshit [Genesis] 26:1-11, in de nieuwe vertaling van de liberale Tanach): "Eens brak er in het land hongersnood uit, een andere dan de hongersnood die er vroeger was geweest, in de tijd van Av'raham, en daarom ging Yitz'chaq naar Gerar, de stad van Avimelech, de koning van de Filistijnen. Daar verscheen de Eeuwige aan hem en zei: 'Reis niet verder naar Egypte maar blijf hier wonen, in het land dat ik je aanwijs. Blijf voorlopig in dit land, ik zal je terzijde staan en je zegenen: ik zal dit hele gebied aan jou en je nakomelingen geven en zo de eed gestand doen die ik je vader Av'raham heb gezworen. Ik zal je zo veel nakomelingen geven als er sterren aan de hemel zijn en dit hele gebied aan hen geven, en alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als jouw nakomelingen. Want Av'raham heeft naar mij geluisterd en zich gehouden aan wat ik hem opdroeg, aan mijn geboden, voorschriften en regels.' Dus bleef Yitz'chaq in Gerar wonen. Toen de inwoners van die stad hem vragen stelden over zijn vrouw, zei hij dat ze zijn zuster was. Hij durfde niet te zeggen dat ze zijn vrouw was, want hij dacht: Ze zouden me hier wel eens kunnen vermoorden om Riv'qa, omdat ze zo mooi is. Maar toen hij daar al geruime tijd woonde, zag Avimelech, de koning van de Filistijnen, tot zijn verbazing vanuit zijn venster hoe Yitz'chaq Riv'qa aan het liefkozen was. Avimelech ontbood Yitz'chaq en zei: 'Wat zie ik nu! Ze is uw vrouw! Hoe hebt u dan kunnen zeggen dat ze uw zuster is?' Yitz'chaq antwoordde: 'Ik dacht: Zo kan ik voorkomen dat ik om haar mijn leven verlies.' Maar Avimelech zei: 'Wat hebt u ons aangedaan! Er had nu gemakkelijk iemand van mijn volk met uw vrouw kunnen slapen, en dan zouden wij door uw toedoen schuldig zijn geweest.' Daarop waarschuwde hij het hele volk: 'Wie deze man of zijn vrouw ook maar met één vinger aanraakt, zal ter dood gebracht worden!' **Hindoestaans:** "Ek din jaise Av'raham ke tem me des me phin se akál paral. Tab Yitz'chaq [Isák] log Gerar des me gail. Huwa par Filistin logan rahat raha aur ulogke rája Avimelech raha. Tab Prabhu Adonai apane ke dekháis aur Yitz'chaq se bolis: Tu Egypte me na jaihe, baki hia par pardesi ghat rahi ja. Tab ham tor sáth rahab aur toke ásir-bát debe. Ham toke aur tor aulád log ke i sab des debe, jaise ham tor báp ke áge kasam khaili hai. Ham tor aulád log ke etana dher jaise tarai karab. Ham ulogke i sab des debe aur dunia bhar ke janta log ulogke dwára ásir-bát páiga. Tor báp hamár sab hukum aur bát sunat raha, ohi se ham i sab kám karab. Aur Yitz'chaq Gerar des me rahi gail. Tab jab huwa ke mardána log ose Riv'qa [Rabeka] ke bise me puchis, tab u bolis ki: U hamár bahin hai. Riv'qa khubsurat raha, ohi se Yitz'chaq na mángat raha bole ki u okar aurat hai. U derát raha ki ulog oke már dhárat Riv'qa ke lewe khátin. Bas dher din bád rája ápan mahal ke khirki me se dekhis kaise u ápan aurat ke sanghe pyár kare hai. Tab u oke bolwáis aur bolis: Bápree! U to tor aurat hai! Tu káhe ke hamse bolle rahile ki u tor bahin hai? Tab u bolis: Ham derát rahili ki koi hamme már dhárat oke lewe khátin. Tab u bolis: Tu ka karle hai? Hoi sakat ki ek mila tor aurat

sanghe ját. Tab sab janta kasurwár rahat. Aur u sagaro ailán karwáís ki: Je i ádmi ki okar aurat se kuch kari, u jarur marái jáiga.” Dezelfde strekking van dit verhaal komt dus drie keer voor: tweemaal met betrekking tot Av'raham en Sara en eenmaal met betrekking op Yitz'chaq en Riv'qa. Driemaal dus een soortgelijk verhaal waarin de hoofdpersoon van zijn echtgenote zegt dat zij zijn zuster is omdat puur uit lijfsbehoud niemand mag weten dat hij met haar getrouwd is. Ik vind dit niet bepaald het hoogtepunt van hun leven, en dat is dan nog erg zachtjes uitgedrukt. Vooral, omdat het niet de eerste keer was dat zij dat deden. Uit **בראשית** B'reshit [Genesis] 20:13 blijkt namelijk dat Av'raham van meet af aan met de angst geleefd heeft, omwille van zijn vrouw Sara vermoord te worden, want vanaf het moment dat hij zijn ouderlijk huis in Charan verliet en op reis ging naar K'na'an, had hij al de afspraak met Sara dat ze overal zouden zeggen dat ze zijn zus was. Ze deden het dus keer op keer, waar ze ook kwamen, toch slechts twee keer lezen wij in de Tora daarvan een heel gedetailleerd verslag. De eerste keer had Av'raham in Egypte van Sara gezegd dat ze zijn zus was en de tweede keer in Gerar. En zoon Yitz'chaq zou later precies hetzelfde doen, nota bene in dezelfde plaats Gerar. Toen gebeurde er gelukkig niets, omdat koning Avimelech toevallig zag dat Yitz'chaq en Riv'qa elkaar op een ondubbelzinnige manier toelachten waardoor hij wel meteen begreep dat ze geen broer en zus waren. In tegenstelling tot Riv'qa was Sara weliswaar daadwerkelijk Av'rahams halfzus, maar tevens ook zijn vrouw, maar Av'raham wilde het eerste feit slechts gebruiken om het tweede daarmee te verdoezelen. Achteraf blijkt echter dat deze halve leugen en wat Riv'qa betreft zelfs echte leugen niet eens nodig was, want ook al vielen Sara en Riv'qa bij de plaatselijke regenten door hun uitzonderlijke schoonheid onmiddellijk in de smaak en natuurlijk wilden zij deze mooie dames maar al te graag in hun harems hebben, maar uit het verder verloop van alle drie verhalen blijkt dat géén van hen van plan geweest zou zijn om de echtgenoten van Sara en Riv'qa daarvoor te laten vermoorden. Integendeel! Ik denk zelfs dat ze helemaal van een huwelijk met hen hadden afgezien als ze hadden geweten dat de dames getrouwd waren, want in alle drie de gevallen reageren de Farao en koning Avimelech namelijk uiterst correct. Dat moet gezegd worden! Av'raham wordt zelfs door beiden met cadeaus overladen: door de Farao als bruidsschat en door Avimelech om weer goed te maken wat er met Sara gebeurde. Zowel de Farao alsook Avimelech bieden zelfs uitgebreid hun welgemeende excuses aan en op grond daarvan kunnen wij dus concluderen dat de schrijver van B'reshit [Genesis] dit wel een heel belangrijk en leerzaam incident gevonden moet hebben. Toch zijn er tegenwoordig ook theologen die zeggen dat het geen verschillende verhalen zijn maar driemaal hetzelfde is, niets meer en niets minder dan een oude legende, die tweemaal op Av'raham en eenmaal op Yitz'chaq toegepast is, dus dat het eigenlijk slechts om één verhaal zou gaan. Wel, dat vind ik eerlijk gezegd toch wel een beetje te simpel gedacht, want zo naïef zou de schrijver van het boek Genesis toch echt niet zijn geweest. Bovendien verschillen de verhalen enorm van elkaar. Laten we ze daarom één voor één nader onder de loep nemen om te kijken welke geestelijke les we hieruit kunnen leren.

Av'ram en Sarai bij de Farao [Genesis 12:10-20]

In vers 10 van hoofdstuk 12 lezen we dat Av'ram met Sarai naar Egypte reisde, omdat er een hongersnood in het land K'na'an was uitgebroken. Dit was Av'rams eerste fout. Hij had nooit het land waar G'd hem naar toe had gezonden moeten verlaten. Hij had erop moeten vertrouwen dat de Eeuwige geen half werk doet en dat Hij Av'ram zeer zeker niet naar K'na'an gestuurd heeft om hem daar van de honger te laten omkomen. Maar in plaats van op G'd te vertrouwen dat Hij hem en de zijnen in het beloofde land van voedsel zou voorzien nam Av'ram liever het zekere voor het onzekere en verlangde naar de vleespotten in Egypte, iets waar een groot deel van zijn nakomelingen zich vele eeuwen later ook schuldig aan zou maken op hun tocht door de woestijn. Maar daar staat gelukkig weer tegenover dat Av'ram zich door de hongersnood in elk geval niet heeft laten verleiden om terug te keren naar het land, vanwaar hij gekomen was en er zelfs niet eens in de richting ervan ging. Het land van zijn geboorte lag namelijk noordoostelijk van K'na'an, maar hij verkoos om naar Egypte te gaan, dat zuidwestelijk lag, dus precies in de tegenovergestelde richting. Maar toch! Zoals gezegd was het zeer zeker niet de bedoeling dat Av'ram en zijn vrouw überhaupt het land dat de Eeuwige hen aanwees om daar te wonen zouden verlaten. Zelfs niet door een hongersnood, want stel dat Av'ram en Sarai elkaar op dat moment herinnerd zouden hebben aan G'ds beloften om hen te zegenen en tot een groot volk te maken, zouden ze dan echt naar Egypte gegaan zijn? Ik denk van niet! Als ze op de Eeuwige

hadden vertrouwd dan hadden ze hun nood in gebed kunnen brengen en Hem om hulp kunnen vragen, en als ze toch wel met de gedachte speelden om naar Egypte te gaan, dan hadden ze Hem op zijn minst om raad kunnen vragen of dit wel verstandig zou zijn of niet. Zij hadden Hem de vraag kunnen voorleggen: "Adonai, zoals U weet is er hongersnood in K'na'an en als wij hier blijven dreigen wij van de honger te sterven tenzij U ingrijpt. In Egypte is echter wel voedsel, maar wat wilt U dat we zullen doen? Hier in K'na'an blijven of naar Egypte gaan met het risico dat de Farao Av'ram zal doden om met Sarai te kunnen trouwen?" Dat hadden ze best aan de Eeuwige kunnen vragen en ik ben ervan overtuigd dat Hij hen zeer zeker geantwoord zou hebben. Toch helaas deden ze dat niet en namen het lot liever in eigen hand en toen zij het Beloofde Land verlieten was Av'ram ongeveer 76 jaar oud en zijn vrouw Sarai was ongeveer 66. Toen zij het heidense Egypte binnengingen keek Av'ram naar zijn mooie vrouw en zei tegen haar: *"Ik weet heel goed dat je een aantrekkelijke vrouw bent. Wanneer de Egyptenaren je zien, zullen ze zeggen: Dat is zijn vrouw. Ze zullen mij vermoorden, maar jou in leven laten. Zeg maar dat je mijn zuster bent. Dan zullen ze me niet naar het leven staan en me dankzij jou goed behandelen."* Hij vroeg haar niet echt om te liegen, want het was een halve waarheid. Av'ram en Sarai hadden dezelfde vader maar verschillende moeders, dus Sarai was zijn halfzus. Ze zou dus maar een halve leugen moeten vertellen, alles om Av'rams huid te redden! Av'ram wist dat Egypte een plek was van wellust, afgoderij, verwarring - toch was hij klaar om daar naar toe te gaan en zijn familie aan extreme risico's bloot te stellen. Een heel belangrijk detail is hierbij namelijk dat Av'ram in Egypte en later ook in Gerar als vreemdeling verkeerde. Hij was daar dus geen gast die even langs kwam of op doorreis was, maar was van plan om daar een tijdje te blijven, in elk geval zolang de hongersnood in het buurland duurde. Een gast verblijft ergens voor een niet al te lange tijd, maar bij een vreemdeling ligt dat anders. De gastvrijheid staat overall in het Midden-Oosten weliswaar vanouds op een hoog peil, maar bij vreemdelingen die ongevraagd zomaar rondtrokken en dus geen gasten waren lag dat toch wel anders. Zo'n nomadenbestaan was in die tijd zeer riskant. Vandaar ook dat er allerlei foefjes waren om de eigen veiligheid te vergroten. Eén van die dingen was om niet te laten merken wie je vrouw was, want als iemand de vrouw van zo een vreemdeling wilde hebben, zou hij hem natuurlijk uit de weg ruimen. Av'ram voelde dit al aankomen toen ze in Egypte aankwamen, want al gauw kwamen de Egyptenaren die zijn vrouw zagen onder de indruk van haar mooie uiterlijk en het nieuws over Sarai's grote schoonheid ging als een lopend vuurtje rond. Hij was echt bang dat de Farao hem zal doden, om zo met zijn mooie vrouw Sarai te kunnen trouwen. En wat deed Av'ram? Hij was zo vol vrees, dat hij kennelijk helemaal vergat welke belofte G'd hem gegeven heeft. Hij vroeg Sarai om te zeggen dat zij zijn zus is, in plaats van zijn vrouw. Of Av'rams vrees terecht was, valt te bezien, maar feit is dat hij zich bij voorbaat uit angst liet leiden en daarbij zijn huwelijk op het spel zette, met als hoofddoel om zelf in leven te blijven. Dit was absolute lafheid en absoluut gebrek aan geloof. Av'ram onderwierp zijn leven aan de bescherming van zijn vrouw - niet die van G'd - volgens zijn eigen, menselijke strategie. Wat een schaamtevolle daad zonder geloof! Sarai erkende Av'ram gedurende haar hele leven als haar heer. De keerzijde van de munt is dat Av'ram als echtgenoot van Sarai ook verplicht was om zich als heer te gedragen. Als we op dit punt het verhaal bezien, blijkt dat Av'ram hier heel wat steken heeft laten vallen. De teksten die wij als inleiding tot deze studie hebben gelezen maken ons dat duidelijk. Het zijn de momenten dat hij Sarai moest afstaan aan een andere man. Zowel in Egypte, als een 24 jaar later in Gerar, raakt hij zijn vrouw kwijt aan de plaatselijke heersers, respectievelijk Farao en Avimelech. Deze grote man van geloof was bereid om zijn vrouw van zich af te laten nemen en haar in een harem te plaatsen waar ze uiteraard zou worden onteerd door de Farao. Begrijpt u wel wat hier gebeurde? Sarai ging echt niet alleen maar bij de Farao om daar een kopje thee met hem te drinken, maar om met hem te trouwen! Daar staat men vaak niet zo bij stil, maar ze was echt met hem getrouwd, want de Farao heeft in vers 19 tegen Av'ram zelf gezegd dat hij haar tot vrouw heeft genomen en hij betaalde aan hem als vermeende broer van de bruid een grote bruidsschat voor Sarai: schapen en geiten, runderen, ezels, ezellinnen en kamelen slaven en slavinnen, waaronder ook Hagar bij wie Av'ram later zijn eerste zoon zou verwekken. Av'ram werd weliswaar van de ene op de andere dag rijk, maar voor welke prijs? Farao had Sarai in zijn harem opgenomen en had ook daadwerkelijk met haar geslapen. Ik vraag me dus af wat er door Sarai heen moet zijn gegaan toen ze van haar man werd weggehaald en of Av'ram in die bewuste nacht überhaupt een oog dicht gekregen heeft, want hoe zou hij kunnen slapen terwijl hij weet dat zijn vrouw in het bed van een andere man is? Beiden zouden zich moeten schamen, want gezien alle beloften die ze van de Eeuwige

hadden gekregen was er toch echt geen excuus voor hun gedrag. Weliswaar heeft Adonai later wel ingegrepen zodat Sarai uiteindelijk weer bij Av'ram terugkwam, maar de vraag blijft: hoe kon zo een man van geloof dit laten gebeuren? Als Av'ram op G'd had vertrouwd en tegenover de Farao moedig had verklaard "Deze vrouw is mijn echtgenote!" dan zou de Eeuwige hem en Sarai zeer zeker hebben beschermd, ook al was hun aanwezigheid in Egypte een daad van ongehoorzaamheid, want er staat geschreven: *"Als wij Hem ontrouw zijn, blijft Hij ons trouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet!"* (2 Timotheus 2:13). G'd is trouw zelfs als wij dat niet zijn. Op het moment dat Av'ram zijn leven aan de Eeuwige toewijdde had G'd een plan voor hem en Hij stond het niet toe dat het falen van Zijn uitverkorene Zijn eeuwige doel voor Av'rams leven zou dwarsbomen. De Eeuwige had hem destijds beloofd: "Ik zal je schild zijn!" en daarom kwam Hij in deze situatie tussenbeide om Zijn belofte waar te maken. G'd sloeg de Farao en zijn huis met zware plagen en toen pas ontdekte de Farao dat Av'ram en Sara hem bedrogen hebben. Hij realiseerde zich was er was gebeurd. We weten niet of de Eeuwige het Zelf aan hem heeft geopenbaard, maar toen hij ontdekte dat zij was getrouwd, berispte hij Av'ram en zei *"Wat hebt u me aangedaan! Waarom hebt u me niet verteld dat zij uw vrouw was? Alleen omdat u gezegd hebt dat zij uw zuster was, heb ik haar tot vrouw genomen. Maar ze is úw vrouw, neem haar mee en verdwijnt! Hij gaf enige mannen bevel hem het land uit te zetten, samen met zijn vrouw en met al zijn bezittingen."* (Groot Nieuws Bijbel).

Av'raham en Sara bij Avimelech [Genesis 20:1-18]

Ongeveer 24 jaar later was Av'ram met Sarai naar het zuiden gegaan, sloeg kamp op tussen Qadesh en Shur en ging in Gerar wonen in het land van de Filistijnen. Er wordt ons niet gezegd om welke reden zij daarheen gingen, maar ondertussen heeft er wel een grote verandering plaatsgevonden in hun leven. Zij hebben allebei een nieuwe belofte van de Eeuwige gekregen, namelijk dat zij een zoon zouden krijgen met een groot nageslacht en zij ontvingen zelfs beiden een nieuwe naam. Av'ram heette voortaan Av'raham, want hij zou de vader zijn van vele volken, en Sarai kreeg de naam Sara hetgeen vorstin betekent. Toch ondanks deze prachtige belofte wordt ons in Genesis 20 verteld dat Av'raham en Sara ook hier opnieuw dezelfde fout maakten als toen bij de Farao, maar nu bij Avimelech, de koning van Gerar, want zij deden het weer. Sara was akkoord gegaan met het voorstel van Av'raham om haar genegenheid ten opzichte van hem te laten zien door zich ook hier weer uit te geven als zijn zus. Ze hield zich ook aan deze afspraak. Het lijkt wel een herhaling van de eerdere belevenis van Av'ram en Sarai in Egypte. Av'raham was inmiddels al 99 jaar oud en Sara was 89. Door de jaren heen hadden zij G'ds trouw gezien in elk deel van hun leven. Eigenlijk zou je toch denken dat zij allebei hun fout die ze destijds in Egypte hadden gemaakt zouden berouwen en dat ze in die 24 jaar daarna geleerd hadden om volledig op de Eeuwige te vertrouwen? Zij hadden in al deze jaren immers ontelbare keren G'ds kracht, Zijn leiderschap en bemiddeling in alle facetten van hun leven aan het werk gezien. Waarom dan toch weer die oude truc? Wel, er was vlak voordat zij naar Gerar gingen natuurlijk wel het een en ander gebeurd. In het vorige hoofdstuk staat namelijk wat Lot en de gasten van Lot in de stad S'dom [Sodom] was overkomen, namelijk dat alle mannen van S'dom gekomen waren om die gasten te verkrachten. Menselijk gezien was de angst van Av'raham dat hij omwille van Sara vermoord zou worden dus niet ongegrond, want er kon van alles gebeuren in die tijd, dus dat je onderdak zocht in een stad en dat je dan zó behandeld werd. Vanuit vers 13 is af te leiden dat Av'raham zich terdege bewust is geweest van zijn kwetsbare positie als rondtrekkende vreemdeling en hij nam dus het zekere voor het onzekere, want hoe konden Av'raham en Sara nu weten of het in Gerar niet net zo erg zou zijn als in S'dom? Misschien was het daar weliswaar iets minder erg en zouden ze Av'raham niet verkrachten zoals men in S'dom deed, maar misschien wel vermoorden en van zijn vrouw beroven? Oosterse heersers in die tijd waren echt de baas over alles en de gewone mensen waren volledig aan hun wensen onderworpen. Als ze een mooie vrouw in hun harem wilden hebben, moest dat gebeuren, ook als zij getrouwd was. Dan werd de echtgenoot simpelweg vermoord en het probleem was opgelost. Dat had in Gerar ook het geval kunnen zijn en vanuit die achtergrond gezien kunnen we ons de angst van Av'raham wel indenken. Als je daarbij het gegeven neemt dat K'na'an in die tijd een decadent gebied was, kun je jezelf iets voorstellen bij de zorg van Av'raham om zijn leven vanwege zijn mooie vrouw Sara. Yitz'chaq heeft later diezelfde vrees (26:7) ten aanzien van Riv'qa. Vergeten was de schande blijkbaar die Av'raham de Eeuwige in Egypte gaf door zijn gedrag, want in angst maakt men vaak opnieuw dezelfde

fouten. Hij vroeg aan Sara om tegen iedereen zeggen dat hij haar broer is en zelf zei hij over zijn vrouw Sara dat zij zijn zuster was. Hij was dus, na 24 jaar, op dat punt nog steeds geen held! En inderdaad gebeurde waar Av'raham en Sara al bang voor waren, want overal waar ze kwam ging haar reputatie van schoonheid als een lopend vuurtje rond ondanks haar hoge leeftijd, want zij was inmiddels al 89 jaar oud! Ook de Filistijnse koning Avimelech, die in Gerar over dat land regeerde, had zijn ogen op de mooie Sara gericht en wilde haar maar al te graag in zijn harem hebben! Toen Avimelech vernam dat Sara niet getrouwd was maar slechts samen met haar broer naar Gerar gekomen was liet hij haar naar zijn paleis overbrengen. Wederom bracht Av'raham door zijn leugen en door dit toe te laten zijn vrouw en zelfs de toekomst van Israël daarmee in gevaar. Avimelech liet Sara dus ophalen en zo werd zij dus voor de tweede keer in de harem van een heidense heerser opgenomen net als toen bij de Farao. Maar het had eigenlijk nog veel erger kunnen zijn dan bij de Farao, want in hoofdstuk 18 staat immers dat G'd aan Av'raham een zoon beloofd had via Sara! Uitgerekend in het zelfde jaar waarin Av'raham door G'd op de hoogte gesteld werd van de spoedige komst van Sara's zoon, stond hij zijn vrouw af aan Avimelech. Onbegrijpelijk! Av'raham zette daarmee dus niet alleen maar zijn eigen huwelijk onder druk, maar bracht ook de belofte van G'd in gevaar, want hij liet het toe dat Sara naar het paleis van koning Avimelech gebracht werd om deel uit te maken van zijn harem. Als Avimelech vervolgens seksuele gemeenschap gehad zou hebben met Sara, wat uiteraard zijn goed recht omdat hij ervan uitging dat zij nog niet getrouwd was, dan zou de belofte gevaar hebben gelopen. Als Sara een tijd later een zoon kreeg dan zou het een vraag gebleven zijn van welke vader het kind zou zijn geweest. Die stokoude Av'raham (hij was inmiddels al 99 jaar oud) of Avimelech? Dat kon de Eeuwige natuurlijk niet toelaten! Geen wonder dus dat G'd zo abrupt ingreep in Gerar om Sara daarvoor te behoeden. Daarom wordt er in vers 4 ook zo nadrukkelijk verteld dat Avimelech nog geen gemeenschap met Sara heeft gehad! Maar hoe zou het afgelopen zijn als de Eeuwige niet zou hebben ingegrepen? Dan zou er voorgoed een smet op de afkomst van Yitz'chaq liggen met alle gevolgen van dien. Als we de gebeurtenissen in Egypte en in Gerar met elkaar vergelijken, dan moeten wij ervan uitgaan dat Sara destijds in de harem van Farao de seksuele gemeenschap met haar nieuwe man helaas niet bespaard is gebleven, maar bij Avimelech is dit in ieder geval niet gebeurd. Gelukkig niet! Er is namelijk iets gebeurd dat dit verhinderde. Uit het feit dat Av'raham later voor de genezing van Avimelech en zijn vrouwen moest bidden kunnen we afleiden dat ze een of andere ziekte hebben gekregen die voor de koning zelfs dodelijk zou aflopen, want de Eeuwige verscheen in die bewuste nacht in een droom aan hem en zei tegen hem: *“U bent ten dode opgeschreven, want de vrouw, die u bij u hebt genomen, is een getrouwde vrouw!”* (vers 3 in de vertaling van Het Boek). De Willibrordvertaling zegt: *“De dood staat u te wachten!”*, de Groot Nieuws Bijbel vertaalt het met: *“U zult sterven!”* en in de NBG-vertaling staat: *“Gij zijt een kind des doods!”*, maar letterlijk zei de Eeuwige in de Hebreeuwse grondtekst zelfs: *מת הניך* hin'cha met! [Jij bent dood!]. Met andere woorden: Zijn besluit ligt al vast! Daar schrok Avimelech natuurlijk behoorlijk van, maar claimde, dat hij totaal onschuldig was en zei tot zijn verdediging tegen de Eeuwige: *“Adonai, U zult toch geen onschuldige mensen doden? Av'raham heeft zelf beweerd dat zij zijn zuster was en zij heeft ook gezegd: hij is mijn broer! Ik heb in alle onschuld gehandeld en met volstrekt zuivere bedoelingen!”* Toen zei G'd tegen hem in de droom: *‘Ik weet heel goed dat u dit in alle onschuld gedaan hebt. Daarom ook heb ik voorkomen dat u tegen mij zou zondigen. Ik stond u niet toe haar aan te raken.’* (vers 5 en 6 in de vertaling van de Groot Nieuws Bijbel). Avimelech blijkt in deze Pasuq van G'd gelijk te krijgen, want de Eeuwige heeft zelf gezegd dat Hij heel goed wist dat Avimelech hierin onschuldig is, maar de rabbijnen verschillen daarover nogal van mening. In de Talmud Bav'li [Babylonische Talmud], traktaat *מכות* Makot 9a, *נזיקין* Seder Neziqin, ontspint zich namelijk een discussie over de vraag of iemand inderdaad onschuldig is wanneer hij denkt dat hij iets doet wat in principe toegestaan is. De discussie spitst zich toe op iemand die met een ogenschijnlijk ongehuwde vrouw leeft, die achteraf wel getrouwd blijkt te zijn. Het gaat nu om de vraag of de dader het van tevoren beter had moeten onderzoeken. Rava verklaart hem schuldig, want volgens hem had de dader beter moeten opletten. Rav Chis'da daarentegen pleit de dader echter vrij omdat die te goeder trouw heeft gehandeld en door zijn onwetendheid dus niet verantwoordelijk gesteld kan worden voor wat er gebeurde. De Talmud citeert dat de Eeuwige aan Avimelech verscheen om hem te vertellen dat hij zou sterven omdat hij Sara ontvoerd had, want ook al was zij ogenschijnlijk niet getrouwd, dan nog had hij niet het recht om zomaar een vrouw te mogen ontvoeren. U zult nu waarschijnlijk zeggen dat hij dus

toch schuldig was gelijk Rava stelt. De Talmud vindt van niet, want deze ontvoering was alleen een zonde tussen mens en G'd, maar geen aards vergrijp waarvoor men door een rechtbank veroordeeld kan worden, want hij was immers de koning. Avimelech had dus alleen tegen G'd gezondigd maar volgens de wetten van zijn land geen strafbaar feit gepleegd. De Talmud zegt dat dit toch niet helemaal klopt, want ook bij Yosef staat geschreven dat hij niet tegen G'd wilde zondigen toen hij door Sulaika verleid werd, want hij wist dat zij met Potifar getrouwd was. Toch kwam hij evengoed in de gevangenis ondanks het feit dat er eigenlijk niets gebeurd was. Dus is de uitdrukking "tegen G'd zondigen" geen vrijstelling van veroordeling door een aardse rechter. En hoe zit het met het verweer van Avimelech: *"Wilt u dan mensen doden terwijl ze onschuldig zijn?"* Had Avimelech gelijk? Ja en nee! Enerzijds zei de Eeuwige weliswaar dat hij wel wist dat Avimelech in onschuld handelde, maar anderzijds voegde hij daaraan wel toe: *"Geef haar nu onmiddellijk terug aan haar man, want hij is een profeet en zal bidden dat u in leven blijft. Maar anders zult u zeker sterven, en met u uw hele volk!"* (vers 7, GNB). De Talmud vraagt zich dan ook verwonderd af of men dan alleen de vrouw van een profeet terug moet geven maar een gewone getrouwde vrouw niet? Dat kan natuurlijk niet het geval zijn! G'd gaf Avimelech eigenlijk twee antwoorden: In principe ben je onschuldig, want je kon niet weten dat Sara getrouwd is, maar nu je het wel weet moet je de getrouwde vrouw teruggeven, want het huwelijk is heilig! Als je dat niet doet ben je niet meer onschuldig en dan zal je alsnog gestraft worden! Avimelech trok het zich wel aan en vertelde het verhaal de volgende ochtend aan zijn hofdienaren die er ook van schrokken en het heel erg vonden dat het huwelijk van Av'raham en Sara bijna zou zijn geschonden. Uit deze reactie van Avimelech en het feit dat hij Sara inderdaad teruggaf blijkt, dat hij de huwelijksband wel respecteert en dat Av'raham met betrekking op hem dus duidelijk een verkeerde inschatting maakte. Zetten we zijn vrees echter af tegen de belofte die hij van de Eeuwige ontvangen had, dan kunnen we zeggen dat zijn angst ongegrond was. In tegenstelling tot Avimelech, die juist een zeer goed en sympathiek mens bleek te zijn was Av'raham hier voor ons beslist geen voorbeeld en valt door zijn gedrag behoorlijk door de mand. Nachmanides (13e eeuw) verwijt Av'raham zijn vrouw uit eigen lijfsbehoud te hebben prijsgegeven maar dat is naar de mening van Rashi (11e eeuw) toch niet zo. Hij komt met een heel ander verhaal! Hij schrijft dat ze samen hadden afgesproken om overal te vertellen dat Av'raham de broer van Sara zou zijn maar dat Sara getrouwd was met iemand anders waar ze nu naar op zoek waren in het land van de Filistijnen. Volgens Rashi wilde Av'raham zijn vege lijf dus niet redden ten koste van Sara, maar hij wilde ook haar beschermen. Dat verhaal vind ik persoonlijk nogal vaag, want deze versie komen we in de Tora nergens tegen. Maar goed, Avimelech vroeg Av'raham uiteraard om uitleg waarom hij dit gedaan had, want hij wilde graag wat Av'rahams reden hiervoor was. Terecht beklaagde Avimelech zich tegenover Av'raham en zijn betoog was krachtig, maar toch ook zachtmoedig. Hij gaf Av'raham uiteraard een berisping dat het ongepast en ongehoord was zoals hij handelde en dat dit geen manier van doen was, maar hij deed geen verwijt met betrekking tot zijn bediening en deed ook geen cynische opmerking in die richting zoals: "Ben jij nu een profeet? Is dit nu jouw belijdenis, jouw religie? Mag je van je geloof wel liegen? Als dat zo is, dan wil ik met je geloof niets te maken hebben!" Nee, dat zei hij allemaal niet, maar billijk en redelijk hield hij aan Av'raham het kwaad voor, dat hij hem aangedaan had, en gaf op kalme wijze zijn misnoegen er over te kennen. Hij noemde hem geen leugenaar of bedrieger, maar zei slechts tegen hem, dat hij dingen gedaan heeft, die niet gedaan mochten worden. Meer niet! Maar hij vroeg wel opnieuw wat Av'raham had bewogen om zoiets te doen. Als antwoord hierop legde Av'raham heel eerlijk aan de koning uit wat er in zijn hart leefde en waarom hij dit heeft laten gebeuren. *"Toen G'd mij liet rondzwerven, ver van mijn familie, heb ik tegen haar gezegd: Als je mij je trouw wilt bewijzen, moet je overal waar wij komen, zeggen dat ik je broer ben"*, vertelde hij de koning. Hij noemde als reden hiervoor zijn angst dat er in het land der Filistijnen wellicht geen ontzag voor G'd zou zijn met Sodom en Gomorra in zijn achterhoofd, en hij probeerde zichzelf nog te rechtvaardigen door te laten doorschemeren dat het eigenlijk maar een halve leugen was, want Sara was ook echt zijn zuster, zijn halfzuster. Ze hadden dezelfde vader maar niet dezelfde moeder. Daar had hij het beter bij kunnen laten, maar de inleiding: *"Toen G'd mij ver van mijn verwanten liet rondzwerven..."* was echt geen vriendelijke uitdrukking en kon eigenlijk niet door de beugel. Daarmee ging echt hij te ver, want daarmee ging hij zijn eigen verantwoordelijkheid afschuiven op de Eeuwige. Het leek wel of Av'raham op dat moment heel ver van G'd afstond. Het mag dan wel zo zijn dat Av'raham de gelovige was en Avimelech de heiden, maar daar kon hij op dat moment niet trots op zijn en wij evenmin. Av'raham had een totaal verkeerd beeld van deze heiden, want Avimelech was een

eerlijk en goed mens. Alles wat er gebeurde was gewoon Av'rahams schuld, want hij had Avimelech door zijn angst, zijn ongeloof en zijn leugen in de problemen gebracht in plaats van op de eeuwige te vertrouwen. Toch Avimelech was heel anders dan de Farao. Hij liet Av'raham niet weggagen, maar bood hem juist aan om in zijn land te mogen wonen waar hij maar wilde. Hij gaf hem Sara terug en schonk hem schapen en geiten, runderen, slaven en slavinnen. Bovendien zei hij tegen Sara dat hij haar broer duizend sheqel zilver zou geven als bewijs van haar onschuld zodat iedereen uit haar omgeving zou weten dat zij haar goede naam niet was kwijtgeraakt en eer volkomen ongerept bleef. Wat een geweldige, edele koning was toch die Avimelech! Zijn goedheid was voor Av'raham en Sara veel pijnlijker dan wanneer hij hen zoals de Farao dat deed, uit zijn land had gejaagd. Waar ligt nu de sympathie van de onbevungen lezer? En waar zou de Eeuwige nu meer welgevallen aan hebben gehad? Aan de Filistijn die zich voorbeeldig gedroeg of aan de gelovigen die liever het zekere voor het onzekere namen in plaats van onder G'ds vleugels te schuilen? Ik moet bij deze vergelijking overigens opeens aan de barmhartige Samaritaan denken. Maar wat was nu G'ds antwoord op het roemloze gedrag van Av'raham? Veranderde de Eeuwige Zijn houding ten aanzien van de man die Hijzelf Zijn vriend noemde na alles wat er gebeurd was? Nee, hoe wonderlijk het ook is. Hij ging toch door met Av'raham. Hij behandelde hem niet op de manier die wij in een dergelijke situatie zouden gebruiken. Hij zei niet tegen hem: "Je hebt het nu echt verbruid, want ik heb je al eerder uit een dergelijke situatie gered en toch ben je nu weer teruggevallen op je oude leugen. Nu zal ik je moeten straffen omdat je Mij in de steek hebt gelaten, Mij hebt gewantrouwd en Mij daarmee hebt gekwetst!" Nee, dat zei Hij niet! En waarom niet? Het antwoord op deze vraag staat in 2 Timotheüs 2:13, de tekst die ik al eerder heb geciteerd: *"Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw!"* Als we eerlijk zijn tegenover onszelf en tegenover G'd, dan moeten we toegeven dat wij ook geen haar beter zijn dan Av'raham, want wij falen allemaal voor de Eeuwige en niemand is perfect. Daarom zijn deze verhalen over Av'raham en Sara alsook deze uitspraak van Timotheüs een geweldige bemoediging voor ons, want ook al zijn wij de Eeuwige door onze zwakte elke keer ontrouw, toch blijft Hij trouw aan ons! Wat een geweldige les kunnen wij hieruit leren! G'd handhaafde Av'raham zelfs voor Avimelech en maakte hem duidelijk dat hij tóch niet om Av'raham heen kan om deze voor hem moest bidden, want anders zou de Eeuwige Zijn straf niet intrekken. Al maakte Av'raham nog zoveel fouten, toch was hij een profeet, maar dan op een andere manier dan wij doorgaans van profeten gewend zijn. Het opvallende is namelijk dat deze profeet niet namens G'd tot de mensen sprak, maar juist andersom namens de mensen tot G'd bad, want het eerste had hij immers door zijn herhaaldelijk foute optreden zelf onmogelijk gemaakt, maar het laatste moest hij beslist doen! Zo had hij onder andere gepleit voor de inwoners van S'dom en nu heeft hij gebeden voor Avimelech en zijn vrouwen zodat uiteindelijk toch nog alles goed afliep. De Eeuwige had de deur naar de toekomst geopend door Sara uit die harem te bevrijden. Ondanks het gebrek aan vertrouwen op G'ds bescherming van Av'raham en Sara bleef de weg naar de Verlosser open, want door het wonderlijk ingrijpen van Adonai mag het duidelijk zijn dat Yitz'chaq niet de zoon was van Avimelech maar van Av'raham!

Yitz'chaq en Riv'qa bij Avimelech (Genesis 26:1-11)

"Na bakaten di wan tranga hangri-ten kon fadon na Kanaan-kondre, Yitz'chaq [Isaak] nanga Riv'qa [Rebekka] froisi, den wani go te na Egipti-kondre. Ma di den doro na Gerar nomo, Masra Gado kon na en, A taki, en no mu go na Egipti-kondre; ma meki a tan dape a de, En srefi sa luku en, A sa du en ala a bun, disi A ben pranisi gi en tata Av'raham kaba. We a so Yitz'chaq ben tan na Gerar, dape den Filistri ben de libi." En daar overkomt Yitz'chaq [Isaak] en zijn vrouw weer gedeeltelijk hetzelfde als destijds zijn ouders, nota bene ook met Avimelech en zelfs ook weer in de zelfde plaats Gerar. Of het dezelfde Avimelech is als in het voorgaande verhaal is niet bekend. Persoonlijk denk ik van niet, want als het dezelfde persoon geweest zou zijn en dan ook nog voor de tweede keer het slachtoffer was geworden van dezelfde zwendel, dan zou hij dat in zijn reactie wel genoemd hebben denk ik. Bovendien kan hij sowieso niet dezelfde uit Av'rahams dagen zijn, want er waren sindsdien meer dan honderd jaren verlopen. Het zou hooguit zijn zoon geweest kunnen zijn en in dat geval was er dan van beide kanten sprake van een herhaling in de tweede generatie. In elk geval schijnt Avimelech, hetgeen 'mijn vader is koning' betekent, geen gewone naam van de Filistijnse koningen geweest te zijn, maar eerder een soort ceremoniële naam of zelfs een titel, ongeveer vergelijkbaar met Caesar bij de Romeinse keizers. Het verhaal begint opnieuw met een hongersnood in het land K'na'an en Yitz'chaq zag zich evenals destijds zijn vader genoodzaakt om tijdelijk het Beloofde Land te

verlaten en zijn heil elders te zoeken. Samen met zijn mooie vrouw Riv'qa [Rebekka] vertrok hij naar Gerar in het land der Filistijnen, waar koning Avimelech regeerde. Daar verscheen de Eeuwige aan hem om hem te zeggen dat hij niet verder moest trekken naar Egypte, maar voorlopig hier moet blijven wonen. De Eeuwige gaf Yitz'chaq ook de belofte dat Hij hem terzijde zou staan en hem zou zegenen, dat Hij dit hele gebied aan hem en zijn nakomelingen zou geven en dat Hij zo de eed gestand zou doen die Hij zijn vader Av'raham had gezworen. Zo kwam het dat Yitz'chaq zich in Gerar vestigde. Toen de mannen van Gerar vroegen wie Riv'qa was, zei hij dat ze zijn zuster was. Hij durfde hen niet te zeggen dat ze zijn vrouw was, want Riv'qa was namelijk erg knap en hij was bang dat men hem zou vermoorden om met haar te kunnen trouwen. De topos is dus weer hetzelfde als in de beide eerste verhalen: de aartsvader was bevreesd dat zijn mooie vrouw zou worden geroofd en hij zou worden gedood en hij zei daarom dat de vrouw zijn zuster is. Yitz'chaq loog dus over Riv'qa evenals zijn vader Av'raham loog over Sara. Het is onverklaarbaar hoe beide deze grote mannen van G'd zich schuldig konden maken aan zo vreemdsoortige veinzerij, waardoor zij niet alleen hun eigen goede naam en de goede naam van hun vrouwen in de waagschaal stelden, maar ook de goede naam van de Eeuwige in wiens dienst zij stonden. Maar de waarheid komt toch altijd aan het licht, want toen zij daar al geruime tijd woonden, zag Avimelech, de koning van de Filistijnen, tot zijn verbazing vanuit zijn venster iets waaruit hij kon afleiden Yitz'chaq en Riv'qa meer dan alleen maar broer en zus waren. Maar wat deden ze dan precies? De alom vertrouwde NBG-vertaling zegt dat Yitz'chaq aan het minnekozen was met zijn vrouw Riv'qa. In de Nieuwe Bijbelvertaling alsook in de Willibrord-vertaling staat dat Yitz'chaq zijn vrouw Riv'qa aan het liefkozen was en in de Groot Nieuws Bijbel lezen we ronduit dat Yitz'chaq aan het vrijen was met Riv'qa! Geen van deze vertaling geeft echter de ware toedracht. Letterlijk vertaald staat er namelijk in de Hebreeuwse grondtekst: *"Hij zag Yitz'chaq lachende met Riv'qa!"* Het is hetzelfde woord צַחַק tzachaq [lachen], waaraan zijn eigen naam יִצְחָק Yitz'chaq [hij die lacht] is ontleend. U zult nu wel vragen: "Is dat alles???" Waren ze alleen maar met elkaar aan het lachen? Ja, dat was alles! Niet meer en niet minder! Ze waren heus niet vlak voor het raam van de koning aan het vrijen, want zo iets doe je niet in het openbaar, maar achter gesloten deuren. Hoe kon de koning dan weten dat ze met elkaar getrouwd waren als hij ze alleen maar zag lachen en niet eens zoenen. Wel, dan moet u zich even verplaatsen naar het Middenoosten. Kunt u zich voorstellen dat in zo een streng islamitisch land een man en een vrouw elkaar toelachen als ze niet getrouwd zijn? Ik dacht het niet! Dan zouden ze daar zeker problemen mee krijgen! Ik neem aan dat het toen in het land der Filistijnen net zo aan toe ging en dus ging men er automatisch van uit dat ze met elkaar getrouwd moesten zijn als ze elkaar toelachten. Avimelech beschuldigde Yitz'chaq daarom van bedrog en toonde hem aan hoe onzinnig zijn verontschuldiging was, en welke kwade gevolgen er uit hadden kunnen voortkomen. Hij zei: *"Het had weinig gescheeld of iemand uit ons volk had met uw vrouw geslapen. Door uw toedoen zouden wij schuldig zijn!"* Oeps! Dat moet zeer pijnlijk voor Yitz'chaq en Riv'qa geweest zijn en ze zullen zich wel diep geschaamd hebben lijkt mij. Maar om hem nu te bewijzen hoe ongegrond en onrechtvaardig Yitz'chaqs verdenking van hen was, nam Avimelech hem en zijn gezin onder zijn bijzondere bescherming. Hij vaardigde een bevel uit voor het hele volk, waarin stond: *"Wie deze man of zijn vrouw ook maar een haar krenkt, zal ter dood gebracht worden!"*

David en Batsheva (2 Sam 11:2-27)

Dat de vrees van Av'raham en Yitz'chaq niet helemaal ongegrond was blijkt uit het volgende verhaal van een zwarte bladzijde uit het leven van koning David: *"Op een keer stond hij aan het eind van de middag op van zijn rustbed en liep wat heen en weer over het dak van het paleis. Beneden zag hij een vrouw die aan het baden was. Ze was heel mooi om te zien. Hij liet uitzoeken wie ze was, en men zei hem: Dat is Batsheva [Batseba], de dochter van Eliyam, de vrouw van de Chetiet Uriya. David liet haar bij zich komen en sliep met haar. (De voorgeschreven periode van onthouding na haar onreinheid was juist verstreken.) Daarna ging ze terug naar huis. Enige tijd later merkte ze dat ze zwanger was. Ze liet dat aan David berichten. - De volgende morgen schreef David Yoav een brief, die hij aan Uriya meegaf. In de brief stond: Stel Uriya op waar het hevigst wordt gevochten en geef hem geen rugdekking, opdat hij wordt getroffen en sneuvelt. Yoav onderzocht waar de verdediging het sterkst was, en stelde Uriya juist daar op. De verdedigers van de stad deden een uitval naar Yoav. Er vielen slachtoffers onder de soldaten van David, en ook Uriya vond de dood. - De vrouw van Uriya*

kreeg bericht dat haar man was gesneuveld, en ze treurde om haar echtgenoot. Toen de rouwtijd voorbij was, nam David haar bij zich aan het hof. Zij werd zijn vrouw en baarde hem een zoon. Naar het oordeel van de Eeuwige was het wel degelijk slecht wat David had gedaan.”

Surinaams: “We wan bakadina di a waka koiri na a bigi gadri, di ben de na tapu en kownu-oso, a kon si wan uma de wasi en skin na wan tra prasi. Én di a uma ben moi fu tru, David kon fergiti en Gado so, te a seni suma go aksi, o uma dati. Én den kon piki en baka, den taki, a uma na Batsheva [Batseba], a wefi fu en ofsiri Uriya, di ben go nanga Yoav [Yoab] na feti. David taki, we a bun, én wanten a seni suma go teki a uma, tyari kon gi en. Én di a kon, David go lidon nanga en, én dan a meki a go baka na oso. Ma na baka di a uma kisi bere, a meki David kon sabi dati. - We na mamanten David go sidon skrifi wan brifi gi Yoav, a gi en order, taki, te a feti bigin, a mu komanderi Uriya, meki en waka go na fesi, én dan Yoav nanga ala den trawan mu drai baka, libi en, fu den feyanti kan kiri en esi. A brifi Uriya srefi ben tyari go na Yoav. We di Yoav opo a brifi, a leisi en, asani kon switi na en fu tru, bikasi a ben de wan falsi suma alaten. We fu dat ede Yoav no lasi ten, fu du so, leki en kownu skrifi gi en, a komanderi Uriya, fu a go wakti wan presi krosbei na a foto stonskotu, dape a ben sabi, wan patruli fu den Amonitri lidon de kibri. Én so esi Uriya kisi a presi nomo, den suma fu foto kon fadon na en tapu, den kiri en nanga wan tu dri srudati moro. - We di Batsheva yere, en man Uriya dede na feti, a weri blaka fu en, ma so esi a ten fu en pasa nomo, disi a kaba nanga a row, David seni teki en, poti en na kownu-oso, a teki en fu en wefi, én Batsheva meki wan pikin gi en, wan manwan. Ma a du fu David no ben bun na Gado ai, a ben de wan takru én fistisani fu tru!” (שמואל ב Sh'mu'el bet [2 Samuël] 11:2-5, 14-17 en 26-27). David zag Batsheva dus in het Mikwe [ritueel reinigingsbad] nadat zij nidda [ongesteld] was en begeerde haar met als gevolg dat hij haar echtgenoot uit de weg liet ruimen. Het valt mij overigens op dat de eerst geciteerde drie versies van het verhaal over de Farao en Avimelech, die alle drie wel goed afliepen, voor zover ik weet in geen enkele kinderbijbel voorkomt, maar dat juist dit tegenovergestelde verhaal, waarin koning David, een man G'ds waarvan je zoiets eigenlijk niet zou verwachten, daadwerkelijk de echtgenoot van de mooie Batsheva via een heel gemene manier liet vermoorden om met de weduwe te kunnen trouwen in geen enkele kinderbijbel ontbreekt. David deed dus inderdaad precies datgene waar Av'raham en Yitz'chaq destijds bang voor waren en wat ik hierbij gewoon niet snap is het feit dat David, een man van G'd, zich hieraan schuldig kon maken terwijl hij als gelovige Jood de bovengenoemde verhalen maar al te goed moest kennen. Dit verhaal geeft evenals de in deze studie behandelde zwarte bladzijden uit de levens van onze aartsvaders aan dat ook de grote geloofshelden niet op een voetstuk gezet mogen worden, want ook zij waren niet volmaakt en hebben de Eeuwige maar al te vaak teleurgesteld. De enige die wij ons in elk opzicht ten voorbeeld mogen nemen is Yeshua haMashiach zelf, want er staat geschreven: “Wie zegt dat hij in G'd blijft, moet leven zoals Yeshua heeft geleefd!” (יוחנן א' Yochanan alef [1 Johannes] 2:6, Groot Nieuws Bijbel) of zoals het in de NBG-vertaling staat: “Wie zegt, dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zó te wandelen, als Hij gewandeld heeft!”

Surinaams: “A sma, disi de taki, en tan na En ini, so wan mu libi én waka tu, leki fa Yeshua ben libi én waka!”

Hindoestaans: “Aur jab hamlog bolila ki hamlog ose ek bati, tab hamlogke cahi ápan jivan bitawe ke jaise Yeshua bhi karat raha!”

Javaans: “Sapa sing ngaku nèk uripé wis dadi siji karo Gusti Elohim, uripé ya kudu kaya Mashiach!”

Conclusie

Av'raham staat zowel in de synagoge alsook in de kerk bekend als een man van geloof. Inderdaad beschrijft ook Sha'ul [Paulus] hem als een voorbeeld van geloof: “Van Av'raham wordt gezegd: Hij vertrouwde op G'd, en dat werd hem als een daad van gerechtigheid toegerekend!” (Galaten 3:6) “En dus wordt iedereen die gelooft samen met Av'raham, de gelovige, gezegend!” (vers 9)”. G'd was verschenen aan Av'ram en gaf hem persoonlijk van face to face de heerlijke belofte dat Hijzelf een Schild voor hem te zijn en zei tegen hem: “Wees niet bang, Av'ram: Ikzelf zal jou als een Schild beschermen!” (בראשית B'reshit [Genesis] 15:1)

In de Amida [het staande gebed] zeggen wij om deze reden dan ook de b'racha: “Baruch Ata Adonai, Magen Av'raham!” [Geprezen zijt Gij, Eeuwige, Schild van Av'raham!]. De Eeuwige beloofde Av'ram daarnaast in vers 15 dat hij in gezegende ouderdom begraven zal worden. De Tora getuigt dat Av'raham op de Eeuwige vertrouwde en dat deze hem dit toe rekende als een rechtvaardige daad. (בראשית B'reshit [Genesis] 15:6). De Schrift zegt ook in 2 Kronieken 20:7 en Jesaja 41:8 dat Av'raham een “vriend van G'd” was, een man aan wie de Eeuwige zelf is

verschenen om hem persoonlijk bescherming en een lang leven zonder angst voor kwaad te beloven. In בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 12:1-3 wordt beschreven hoe Av'ram geroepen werd om zijn eigen geboorteland te verlaten en naar een vreemd land te gaan, het land K'na'an. Hij verliet Charan op G'ds bevel, totaal uit geloof. G'd gaf hem een duidelijke belofte mee: *"Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uw naam groot maken, en gij zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt zal Ik vervloeken, en met u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden."* Kan het nog duidelijker? Wat hoefde hij nog te vrezen op zijn tocht als G'd zelf met hem meeding en hem Zijn persoonlijke bescherming en hulp aanbood? Maar evengoed ging Av'ram daarbij behoorlijk de fout in omdat hij blijkbaar toch niet helemaal op G'd vertrouwde maar het zekere voor het onzekere te nemen door waar ze ook kwamen te verzwijgen dat hij Sara's echtgenoot was omdat hij ondanks alle beloften toch nog vreesde om zijn leven. Had Av'ram dan alle beloftes van G'd vergeten? Waarom besepte hij niet dat ze hem helemaal niet konden als de Eeuwige hem de toezegging gegeven had dat hij zou leven tot een rijpe, oude dag? G'd beloofde immers zijn schild, zijn bescherming te zijn! Av'ram is weliswaar in gehoorzaamheid aan G'ds opdracht naar K'na'an gegaan en dat was uiteraard een daad van geloof, want je familie verlaten en naar een onbekend land te trekken was in die tijd niet zonder gevaar, maar naast deze geloofsbeslissing nam Av'ram helaas het verkeerde besluit om toch maar niet op G'd te vertrouwen als men naar Sara zou vragen. Av'ram, die altijd zo trouw G'ds opdrachten uitvoert, tot het offeren van Yitz'chaq toe, bleek net als een ieder van ons toch ook zijn zwakke momenten gehad te hebben. Toch ging G'ds plan voor Av'raham onverstoord verder. Ondanks alles bleef G'ds verkiezing van kracht: Av'raham mag dan ook zijn zwaktes gehad hebben net als wij allemaal, en toch werd hij wel door G'd geroepen evenals als ook zijn zoon Yitz'chaq die ook op dat punt precies in de voetstappen van zijn vader trad. Wat mij in alle drie verhalen die we gelezen hebben bijzonder heeft getroffen is dat de heidenen hierin de gelovigen beschamen. Samenvattend mogen we daarom dus ook concluderen dat wij niet alleen uit de houding van Avraham en Sara alsook Yitz'chaq en Riv'qa geestelijke lessen kunnen leren, maar ook uit de houding van de Farao en Avimelech, want in alle drie de gevallen reageerden deze heidense regenten namelijk uiterst correct. Als gelovigen moeten wij deze drie episodes uit het leven van onze aartsvaders daarom ook lezen met een plaatsvervangende schaamte. Avimelech was namelijk een oprecht mens, en de Farao was dat ook in tegenstelling tot Av'raham, die zich toen echt niet van zijn beste kant liet zien. Zij waren allebei nobele mannen waar Av'raham absoluut niet bang voor hoefde te zijn en zeker in het verbond met en onder de persoonlijke bescherming van G'd kon Av'raham onbevreesd de wereld rondtrekken zonder er automatisch van uit te gaan dat alle goyim slechte mensen zouden zijn die hem naar het leven staan. We leven weliswaar helaas in een wereld waar goede en slechte mensen wonen, maar het is zeer zeker niet zo, dat de goede mensen allemaal gelovig zijn, en de slechte niet. Tot onze schande moeten we toegeven dat juist de ongelovigen heel vaak veel aardiger, vriendelijker en gastvrijer zijn dan de gelovigen. Helaas zijn er ook slechte mensen die zich gelovigen noemen en er zijn goede mensen, die Yeshua jammer genoeg nog niet kennen. Het is aan ons om daar verandering in te brengen! Dat is een Mitz'va, een Bijbelse opdracht! Sha'ul [Paulus] heeft weliswaar geschreven dat er niemand goed doet, ook niet één, en dat klopt ook helemaal, maar dat wil natuurlijk nog niet zeggen dat alle mensen daadwerkelijk slecht zijn, want niemand is volmaakt. In de ogen van G'd zijn we natuurlijk slecht omdat alle mensen in het licht van Zijn heiligheid schuldig zijn! En toch mogen niet alle mensen één kam geschoren moeten worden, want gelukkig zijn nog veel rechtvaardige mensen, zowel onder de gelovigen alsook onder de ongelovigen. De Eeuwige ziet het hart aan, en ik zou zeggen gelukkig maar voor ons, want ik denk namelijk dat wij allemaal ondanks ons geloof in Yeshua en van Hem te getuigen, en ondanks al onze pogingen om G'ds wil te doen door Zijn geboden en inzettingen proberen na te leven toch evengoed nog maar al te vaak door de mand vallen en Hem keer op keer teleurstellen. Daarom vind ik de reeds eerder geciteerde tekst, die zo toepasselijk was in de situatie van onze aartsvaders ook voor een ieder van ons zo een geweldige bemoediging en daarom wil ik deze Bijbelstudie afsluiten met deze prachtige woorden: *"Als wij Hem ontrouw zijn, blijft Hij ons trouw, want Zichzelf verloochenen kan Hij niet! Én awansi wi no de getrouw, toku En de tan getrouw; En no kan sori En srefi wan trafasi! Baki cáhe hamlog oke chor debe, tabbo u hamlogke na chori. Okar uppar to ekdam se bharosa kar sake hai! Nèk awaké déwé ora temen, Dèkné temen terus, awit Dèkné ora bisa nyélaki janjiné."* (2 Timotheus 2:13). Amen!